NACIONALNI DOKUMENT

Umjetničkoga područja kurikuluma

PRIJEDLOG

VELJAČA 2016.

Cjelovita kurikularna reforma

Rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje

NACIONALNI DOKUMENT UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA

Prijedlog

VELJAČA 2016.

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE IZABRANI PO JAVNOM POZIVU

Dorotea Buntak, dipl. učiteljica razredne nastave, Osnovna škola Trnsko, Zagreb

Sandra Ivančić, mag. mus., Srednja škola fra Andrije K. Mišića, Makarska;

Gimnazija Dinka Šimunovića, Sinj; Privatna jezično-inform. gimnazija L. da Vinci, Split

mr. sc. Marijo Krnić, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Viktorija Nevistić, učiteljica razredne nastave, Osnovna škola Ivana Cankara, Zagreb

izv. prof. art. Antoaneta Radočaj-Jerković, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku

red. prof. art Emil-Robert Tanay, Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti

Tomislav Seletković, prof. glaz. kulture, Osnovna škola kralja Tomislava, Privatna klasična gimnazija, Zagreb

mr. art. Sonja Vuk, Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti

Jasmina Zagrajski Vukelić, prof. suvrem. plesa, Škola suvremenog plesa Ane Maletić, Zagreb

ČLANICA STRUČNE RADNE SKUPINE IZ JEDINICE ZA STRUČNU I ADMINISTRATIVNU PODRŠKU

Đurđica Kaurloto Martinić, Agencija za odgoj i obrazovanje

ČLAN STRUČNE RADNE SKUPINE IZ EKSPERTNE RADNE SKUPINE

Tomislav Reškovac

TEHNIČKA KOORDINATORICA STRUČNE RADNE SKUPINE

Marija Marasović, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

EKSPERTNA RADNA SKUPINA

Boris Jokić (voditelj)

Branislava Baranović

Suzana Hitrec

Tomislav Reškovac

Zrinka Ristić Dedić

Branka Vuk

Ružica Vuk

LEKTURA

Vesna Čondić

VIZUALNI IDENTITET

Karla Paliska

UPUTE ZA ČITANJE

Pred Vama se nalazi prijedlog Nacionalnog dokumenta umjetničkoga područja kurikuluma. *Okvir nacionalnog kurikuluma* (ONK) određuje **sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata,** kojima se na nacionalnoj razini iskazuju *namjere* povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mladih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnoga procesa i s vrednovanjem. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata prikazan je na Slici A.

Slika A. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata izrađenih u okviru Cjelovite kurikularne reforme

Svi nacionalni kurikulumski dokumenti oblikovani su s idejom o djetetu i mladoj osobi kao o središnjem sudioniku odgojno-obrazovnoga procesa. Djeci i mladim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim radnicima kurikulumski dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlade osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mladih osoba, odgojno-obrazovnih radnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizašlih iz prakse.

ONK-om su određeni *i odgojno-obrazovni ciklusi* koji obuhvaćaju nekoliko godina učenja i poučavanja, a usklađeni su s ciljevima kurikuluma i razvojnom dobi djece i mladih osoba. Određivanje odgojno-obrazovnih ciklusa omogućuje cjelovitije zahvaćanje razvoja učenika, uvažavajući razlike u njihovim sposobnostima i razvojnim putovima. Posebno su važni u procesu kurikulumskoga planiranja i programiranja. Na Slici B prikazani su odgojno-obrazovni ciklusi u osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju.

Slika B. Odgojno-obrazovni ciklusi u postojećoj strukturi dovisokoškolskoga odgoja i obrazovanja (ONK, 2016.) okviru Cjelovite kurikularne reforme

Nacionalnim dokumentima područja kurikuluma određuju se svrha, ciljevi, struktura i odgojno-obrazovna očekivanja povezana s učenjem i poučavanjem u širim odgojno-obrazovnim područjima. Dokumenti područja kurikuluma izravno utječu na izradu predmetnih i modularnih kurikuluma.

Odgojno-obrazovna očekivanja predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze o tome što očekujemo od učenika u određenoj cjelini područja kurikuluma na kraju određenoga odgojno-obrazovnog ciklusa.

Odgojno-obrazovna očekivanja određena su kao poželjne razine znanja, vještina i stavova koje se napredovanjem u odgojno-obrazovnom sustavu usložnjavaju i vode većoj kompetentnosti u području kurikuluma i povezivanju s drugim područjima učenja.

Sadržaj

A. OPIS UMJETNIČKOGA PODRUČJA, 4

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA, 5

C. MAKROKONCEPTI U ORGANIZACIJI UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA, 5

D. ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I MAKROKONCEPTIMA, 7

E. POVEZIVANJE S OSTALIM PODRUČJIMA KURIKULUMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA, 11Z

A. OPIS UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA

Svrha je umjetničkoga odgoja i obrazovanja oplemenjivati osjetilno, emocionalno i kognitivno iskustvo učenika, razvijati maštu kao formu mišljenja koja stvara slike mogućega te razvijati kreativnost koja je izraz zdrave osobnosti, odnosno samoostvarenosti u smislu dostizanja željene slike o sebi. Umjetnosti oplemenjuju učenike u smislu doživljavanja i procjenjivanja svijeta oko sebe. Mašta omogućava slobodno istraživanje i eksperimentiranje kao način učenja te osigurava zamišljanje mogućih rješenja problema. Umjetnost, kao sredstvo izražavanja i komunikacije sa sobom i okolinom, omogućava izražavanje misli, osjećaja, stavova i iskustava, odnosno identifikaciju s izraženim te kreiranje samih sebe.

Umjetnost, kao jedan od kulturnih alata, dio je suvremene kulture. U suvremenoj kulturi svakodnevno je okruženje oblikovano novomedijskim tehnologijama koje istodobno potiču vizualnu, auditivnu, kinestetičku i taktilnu percepciju. Budući da dolazi do prožimanja disciplina vizualne, glazbene, filmske, dramske i plesne umjetnosti te književnosti, učenicima valja osigurati interdisciplinarno i multimedijsko upoznavanje umjetnosti i kulture. Upoznavanje lokalne, nacionalne i europske kulturne baštine u globalnome kontekstu pridonosi poštivanju raznolikosti i razvoju interkulturalnosti.

Učenici postaju korisnici i aktivni sudionici kulture neprekidno se određujući prema novim kulturnim trendovima koje povezuju s osobnim identitetom, upotrebljavajući pritom globalni, virtualni prostor i sve raspoložive načine komuniciranja u društvu. Kako bi se izbjegle posljedice neselektivne konzumacije popularne kulture, umjetnički odgoj i obrazovanje usmjeren je na oblikovanje vrijednosnih sustava učenika te kritičkoga stajališta prema vizualnim, zvučnim, verbalnim, pisanim, kinestetičkim i taktilnim informacijama iz okoline koje utječu na kreiranje osobnoga, društvenoga i kulturnoga identiteta, odnosno na cjelovit razvoj učenika. U tome je procesu osobito važan neprekidan razvoj kreativnoga mišljenja, odnosno rješavanja problema i kritičkoga mišljenja jer učenici, zbog velike količine informacija koje primaju u svakodnevnome životu, moraju donositi odluke o izboru i postupanju s njima.

Prenošenje informacija zbiva se i u interaktivnome i u interdisciplinarnome suvremenom umjetničkom djelu koje djeluje na više osjetila te postavlja pitanja spoznaje, emocija, razvoja osobnosti i stvaranja novih društvenih odnosa. Zato su umjetnosti medijator među ljudima, način komunikacije koji je potrebno prenijeti u odgojno-obrazovni proces. Tako nastaju odnosi iz kojih proizlaze nove vrijednosti:

— nova znanja i kritička procjena postojećih
— solidarnost i odgovornost koje proizlaze iz bavljenja polazišnim temama umjetničkih djela u društvenome kontekstu
— stvaranje osobnoga, kulturnoga i društvenoga identiteta te integriteta učenika u smislu poštivanja sebe i drugih
— poduzetnost aktiviranjem osobnih potencijala, prepoznavanjem mogućnosti, ali i poduzimanjem stvarnih djelovanja i preuzimanjem razumnoga rizika.

Poseban naglasak stavlja se na kreativno izražavanje iskustava, misli i osjećaja te njihovih značenja, što je kvaliteta koja se prenosi iz umjetničkoga stvaranja. Pritom veliku ulogu igraju emocije kao pokretači izražavanja i istraživanja, zatim učenje tehnika i metoda za razvoj ideja te njihovo povezivanje s temom, sadržajem, porukom, formom, materijalom i medijem. Na taj se način razvija kreativnost kao metakompetencija, a na razvoju kreativnosti temelji se izgradnja kvalitetnijega društva čiji su građani osposobljeni za rješavanje problema, za inovacije i inicijative te poboljšanje neposredne okoline u kojoj žive. Osoba koja tijekom odgojno-obrazovnoga procesa usvoji kreativan princip mišljenja može ga primijeniti na sve aspekte života i postaje aktivan sudionik društva na način da preuzima inicijativu tijekom radnoga procesa te kreativno pristupa realizaciji svih zadataka, aktivno sudjeluje u suvremenome društvu i svjesno ga poboljšava.

Za učenje i poučavanje u umjetničkome području od osobite je važnosti integracija različitih uvjeta i oblika učenja u svim ciklusima. Zbog toga se očekivanja u umjetničkome području kurikuluma ostvaruju u učenju i poučavanju postojećih obveznih (Glazbena kultura, Glazbena umjetnost, Likovna kultura, Likovna umjetnost, Hrvatski jezik, strani jezici, Tjelesna i zdravstvena kultura), izbornih i fakultativnih nastavnih predmeta, modula, u izvanučioničkoj nastavi, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima te u različitim vrstama projekata koji su sastavni dio školskoga kurikuluma.

Umjetničko područje kurikuluma pruža različite prilike za samoostvarivanje i zadovoljavanje različitih potreba djece i učenika, uključujući i potrebe darovitih te djece i učenika s poteškoćama.

U cilju zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba darovitih učenika, uvodi se razlikovni kurikulum u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća darovite djece i učenika.*

U cilju zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba učenika s teškoćama, kurikulum se prilagođava u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama.*

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA

1. **Osigurati okruženje u kojemu osjetilno, emocionalno i kognitivno iskustvo umjetnosti oplemenjuje** učenike poticanjem svih osjetila u cilju vizualne, auditivne, kinestetičke i taktilne percepcije; formiranjem koncepata, sjećanja, značenja i vrijednosti proizišlih iz toga iskustva; razumijevanjem različitih umjetnosti i kultura te njihovih povijesnih i društvenih konteksta; procjenjivanjem suvremene popularne kulture; stvaranjem cjelovita iskustva koje obogaćuje život i potiče osobni, moralni, etički, društveni i kulturni razvoj osobe te nove odnose između pojedinca i društva.

2. **Osposobiti za komunikaciju i interakciju u kontekstu** usvajanjem vizualne, auditivne, performativne i taktilne razine prenošenja informacija; uspostavljanjem i stvaranjem novih odnosa s drugima i okolinom, interakcijom i prenošenjem značenja, pri čemu su umjetnosti medijator; uspostavljanjem poveznica s prethodnim i sadašnjim znanjima, iskustvima i emocijama; aktivnim sudjelovanjem u zajednici.

3. **Razvijati kreativnost kao metakompetenciju** koja podrazumijeva inovativnost, kritičko mišljenje, istraživanje, rješavanje problema, donošenje odluka, preuzimanje inicijativa te upravljanje vlastitim procesima učenja; poznavanje metoda i vladanje alatima i tehnikama za produkciju i razvoj ideja; sintetsko, analitičko i lateralno mišljenje te primjenu informacija na nove načine.

4. **Omogućiti izražavanje misli, osjećaja, iskustava, stavova i vrijednosti** sukladno vlastitim interesima i sklonostima, s pomoću ideja, asocijacija, metafora, simbola, kodova, pojmova i drugih sastavnica te koncepata, jezika, tehnika, vještina i alata kojima se definira odnos ideje, forme i sadržaja te medija, materijala i izvedbe. Cilj je prepoznati i podržati izražavanje darovitosti.

C. MAKROKONCEPTI U ORGANIZACIJI UMJETNIČKOGA PODRUČJA KURIKULUMA

Umjetničko područje kurikuluma obuhvaća vizualnu, glazbenu, filmsku, dramsku i plesnu umjetnost te književnost. U svim umjetnostima temeljne sastavnice umjetničkoga stvaranja i recepcije umjetnosti obuhvaćaju izražavanje ideja, misli, osjećaja, iskustava, stavova i vrijednosti, komunikaciju putem umjetnosti, doživljaj i razumijevanje sebe i svijeta te njegovo kritičko procjenjivanje, što znači aktivan odnos prema umjetnosti. Umjetničko područje prenosi te sastavnice u odgojno-obrazovni proces u trima osnovnim makrokonceptima:

1. izražavanje, izvođenje, stvaranje
2. doživljaj, razumijevanje, vrednovanje
3. komunikacija i interakcija jezicima umjetnosti.

Takvom koncepcijom umjetničkoga područja kreativni proces i recepcija umjetnosti cjelovito se prožimaju u čitavoj odgojno-obrazovnoj vertikali, ali se i horizontalno povezuju s ostalim područjima kurikuluma te međupredmetnim temama.

Izražavanje, izvođenje, stvaranje

U središtu procesa učenja i poučavanja u umjetničkome je području kurikuluma aktivnost učenika u mediju umjetnosti. Modelirajući i modulirajući svoje vještine i sposobnosti, učenik usvaja i razvija učinkovite metode, tehnike i alate koje u poticajnome okruženju stavlja u funkciju rješavanja problema, izražavanja misli, osjećaja, iskustava, stavova i vrijednosti, razvijajući spontanost, imaginaciju i kreativni potencijal te potrebu za novim umjetničkim istraživanjem i izražavanjem. Kreativno iskustvo doživljajni je impuls koji potiče sve aktivnosti učenja u umjetničkome području i pridonosi samoostvarenju. Razvojem urođenih kreativnih osobina, drukčijih od specifičnoga umjetničkog talenta, obogaćuje se svakodnevni život te dolazi do osobnoga, moralnoga, etičkoga, društvenoga i kulturnoga razvoja. U kreativnome procesu, koji omogućava i podrazumijeva komunikaciju sa samim sobom i okolinom, stimulira se učenikov emocionalni razvoj kao bitna sastavnica njegova cjelovita razvoja. Aktivnosti učenja i poučavanja u umjetničkome području potiču učenike na sudjelovanje u kulturnome životu lokalne i šire društvene zajednice te stvaranju nove kulturne zbilje.

Doživljaj, razumijevanje, vrednovanje

Postizanje pozitivnoga odnosa učenika prema umjetnosti ključna je težnja odgoja i obrazovanja u umjetničkome području. Preduvjet za stvaranje takva odnosa jest upoznavanje i razumijevanje umjetnosti. Doživljaj umjetnosti kao temeljni princip procesa prihvaćanja, razumijevanja i vrednovanja umjetnosti rađa sve daljnje aktivnosti učenja i poučavanja.
Stjecanje umjetničkih znanja i vještina temelji se na autentičnim umjetničkim sadržajima i podražajima. Učenicima valja omogućiti neposredan susret s umjetničkim djelom u izvornome okruženju.
U procesima refleksije i evaluacije učenici razvijaju kritičko mišljenje, nove načine postupanja s informacijama, sposobnost preoblikovanja početnoga uvida te lateralno mišljenje. Svrha je opisanoga procesa izgradnja argumentiranoga stajališta prema različitim kulturnim i subkulturnim fenomenima te poticanje otvorenosti i interkulturalnosti.

Komunikacija i interakcija jezicima umjetnosti

Zajednički nazivnik umjetničkoga područja jest komunikacija koja obuhvaća vizualnu, auditivnu, kinestetičku i taktilnu razinu prenošenja informacija i emocija. Usvajanje komunikacijskih metoda, alata i vještina u verbalnim i neverbalnim (vizualnim, tjelesnim, tehničkim) poljima izražavanja nužno je za reagiranje i sudjelovanje u svakodnevnim novim situacijama kao i za suočavanje s izazovima suvremenoga svijeta. Komunikacija je omogućena usvajanjem temeljnih koncepata, jezika, tehnika i alata za izražavanje misli, osjećaja, iskustava, vrijednosti i stavova. Pritom dolazi do stvaranja novih odnosa, interakcije i prenošenja značenja te povezivanja s prethodnim i sadašnjim znanjima, iskustvima i emocijama. Ideje, asocijacije, metafore, simboli, kodovi, pojmovi i druge sastavnice postaju elementi izraza. Takav način izražavanja učeniku omogućava individualizirano i potpunije prenošenje poruke, pa se ostvaruje intrinzična motivacija, osjećaj osobnoga zadovoljstva, stvaranje željenih slika o sebi, poistovjećivanje s izraženim, odnosno samoostvarenje.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA PO ODGOJNO-OBRAZOVNIM CIKLUSIMA I MAKROKONCEPTIMA

MAKROKONCEPT	1. CIKLUS			2. CIKLUS			3. CIKLUS			4. CIKLUS		5. CIKLUS	
IZRAŽAVANJE, IZVOĐENJE, STVARANJE	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.
A. **IZRAŽAVANJE**	**A.1.1.** Učenik izražava raznovrsnim stvaralačkim aktivnostima svoje misli, osjećaje, doživljaje unutar pojedine umjetnosti te umjetničkoga područja.			**A.2.1.** Učenik izražava raznovrsnim stvaralačkim aktivnostima svoje misli, osjećaje, doživljaje i iskustva unutar pojedine umjetnosti te umjetničkoga područja.			**A.3.1.** Učenik kreativno izražava misli, osjećaje, doživljaje, iskustva, vrijednosti i stavove unutar pojedine umjetnosti te umjetničkoga područja.			**A.4.1.** Učenik upoznaje i koristi se različitim izvorima podataka i načinima umjetničkoga izražavanja unutar pojedine umjetnosti te umjetničkoga područja.		**A.5.1.** Učenik upoznaje, analizira, povezuje i koristi se različitim izvorima podataka, medijima, tehnikama i načinima izražavanja unutar pojedine umjetnosti te umjetničkoga područja.	
B. **IZVOĐENJE**	**B.1.1.** Učenik istražuje, prepoznaje i kreativno upotrebljava osnovne sastavnice (umjetničkoga) izražavanja i postupke oblikovanja te izvedbe (samostalno i u skupini).			**B.2.1.** Učenik oblikuje jednostavne stvaralačke cjeline (samostalno ili u skupini) namijenjene javnomu izvođenju.			**B.3.1.** Učenik primjenjuje kvalitativno složenije sastavnice te razvijenije postupke i tehnike različitih umjetnosti za oblikovanje i izvođenje djela.			**B.4.1.** Učenik rabi i analizira složene oblikovne principe, procese i strukture u svrhu izražavanja, izvođenja, stvaranja.		**B.5.1.** Učenik multimedijski izražava, razvija i oblikuje određenu ideju, uključujući informacijsko- komunikacijsku tehnologiju samostalno ili u skupini.	
C. **STVARANJE**	**C.1.1.** Učenik razvija vještine i svladava osnovne tehnike izvodeći različite aktivnosti (samostalno i u skupini) i rabeći široki spektar poticaja.			**C.2.1.** Učenik primjenjuje i razvija stečene sposobnosti, znanja i vještine u svrhu unapređenja kreativnoga izražavanja i izvođenja.			**C.3.1.** Učenik ovladava složenijim vještinama i načinima javnoga predstavljanja/ izvođenja vlastitoga ostvarenja i ostvarenja drugih.			**C.4.1..** Učenik stječe samopouzdanje i sigurnost u aktivnostima u mediju umjetnosti i kreativnome radu te u samostalnim prezentacijama i prezentacijama u skupini.		**C.5.1.** Učenik razvija poduzetnost i odgovornost u aktivnostima u mediju umjetnosti i kreativnome radu te u samostalnim prezentacijama i prezentacijama u skupini.	

	C.1.2. Učenik uočava probleme iz neposredne okoline, slobodno istražuje i predlaže kreativna rješenja u umjetničkome području.	**C.2.2.** Učenik eksperimentira u pronalaženju rješenja te preuzima odgovornost za realizaciju vlastitoga stvaralačkog plana radeći samostalno ili u skupini.	**C.3.2.** Učenik pokazuje inicijativnost u razvijanju, predstavljanju i provedbi ideja te vrednuje izvodivost u cilju odgovornoga i racionalnoga odnosa prema raspoloživim resursima.	**C.4.2.** . Učenik iskazuje ustrajnost u dostizanju cilja te preuzima odgovornost za ispunjenje obveza i poštivanje rokova.	**C.5.2.** . Učenik samostalno razvija i realizira inovativni umjetnički projekt te ga predstavlja, testira i vrednuje u interakciji sa zajednicom.

MAKROKONCEPT	**1. CIKLUS**			**2. CIKLUS**			**3. CIKLUS**			**4. CIKLUS**		**5. CIKLUS**	
DOŽIVLJAJ, RAZUMIJEVANJE, VREDNOVANJE	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.
A. **DOŽIVLJAJ**	**A.1.1.** Učenik razvija osjetilnost koja omogućava opažanje ključnih sastavnica umjetničkoga djela.			**A.2.1.** Učenik perceptivno doživljava umjetničko djelo i dijeli svoje iskustvo s drugima.			**A.3.1.** Učenik perceptivno doživljava složenija umjetnička djela i dijeli svoje iskustvo s drugima.			**A.4.1.** Učenik perceptivno doživljava i istražuje umjetnička djela i dijeli svoje iskustvo s drugima.		**A.5.1.** Učenik uočava i povezuje značajke umjetničkoga djela s vlastitim doživljajem/ iskustvom.	
B. **RAZUMIJEVANJE**	**B.1.1.** Učenik razvija sposobnost uočavanja, razlikovanja, imenovanja osnovnih sastavnica umjetničkoga djela te osnovne modele, koncepte, tehnike i alate za razumijevanje umjetničkih djela.			**B.2.1.** Učenik unapređuje sposobnost uočavanja, razlikovanja, imenovanja i razumijevanja sastavnica umjetničkoga djela.			**B.3.1.** Učenik opisuje, analizira, procjenjuje i povezuje znanja, iskustva, emocije i stavove o upoznatome i/ili doživljenome umjetničkom djelu i njegovu kontekstu.			**B.4.1.** Učenik višedimenzionalno upoznaje, razlikuje, analizira i razumije umjetnička djela u različitome stilskom, povijesnom, kulturnom, subkulturnom i interkulturnom kontekstu.		**B.5.1.** Učenik razumije i analizira umjetničko djelo s obzirom na stil i društveno-povijesni kontekst te integrira usvojena znanja, iskustva i stavove u svrhu kompetentnoga procjenjivanja.	

c. **VREDNOVANJE**	**C.1.1.** Učenik razlikuje osnovne sastavnice i elemente izraza u umjetničkome djelu te izražava iskustva i emocije o upoznatome i/ili doživljenome umjetničkom djelu.	**C.2.1.** Učenik povezuje i izražava znanja, iskustva i emocije o upoznatome i/ili doživljenome umjetničkom djelu.	**C.3.1.** Učenik razvija osnovne elemente kritičkoga promišljanja doživljene i upoznate umjetnosti te argumentira osobni doživljaj i mišljenje.	**C.4.1.** Učenik prepoznaje, procjenjuje i kritički prosuđuje elemente umjetničkoga izraza u odnosu na različiti stil, povijesni, kulturni, subkulturni i interkulturni kontekst.	**C.5.1.** Učenik kompetentno kritički promišlja vrijednost i značenje umjetničkih djela za suvremeno društvo.
d. **ODNOS PREMA KULTURI I UMJETNOSTI**	**D.1.1.** Učenik se s prihvaćanjem odnosi prema umjetnosti, kulturi i kulturnoj baštini.	**D.2.1.** Učenik pozitivno reagira na pojave u umjetnosti, kulturi i kulturnoj baštini.	**D.3.1.** Učenik s uvažavanjem prihvaća različita mišljenja pri procjeni umjetničkih, kulturnih i subkulturnih fenomena.	**D.4.1.** Učenik razvija pozitivan, otvoren i tolerantan odnos prema različitostima u kulturi i umjetnosti.	**D.5.1.** Učenik razvija vlastiti sustav vrijednosti za procjenu pojava u kulturi i umjetnosti.

MAKROKONCEPT	**1. CIKLUS**			**2. CIKLUS**			**3. CIKLUS**			**4. CIKLUS**		**5. CIKLUS**	
KOMUNIKACIJA I INTERAKCIJA JEZICIMA UMJETNOSTI	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	1.	2.	3.	4.
A. **KOMUNIKACIJA IZRAZOM**	**A.1.1.** Učenik stvara slobodne asocijacije na temelju iskustava i doživljaja radi produkcije što većega broja različitih i što udaljenijih asocijacija na zadano (pojam, problem, sastavnice umjetničkih jezika u dihotomnome obliku).			**A.2.1.** Učenik poznaje tehnike za produkciju, improviziranje i variranje ideja; taj proces povezuje s produkcijom slobodnih asocijacija.			**A.3.1.** Učenik izražava te prepoznaje i tumači misli, osjećaje, iskustva, stavove i vrijednosti iz odnosa ideje, forme, materijala i medija u izvedbama učenika, umjetničkim djelima i djelima popularne kulture (nalaženje poveznica).			**A.4.1.** Učenik otkriva i tumači značenja elemenata izraza (ideje, asocijacije, metafore, simboli, kodovi i ostale sastavnice) u izvedbama učenika, umjetničkim djelima i djelima popularne kulture te odgovara na doživljaj drugim formama izraza.		**A.5.1.** Učenik izražava vlastite ideje, stavove i vrijednosti, poistovjećuje se s izraženim te prepoznaje to u drugih; preispituje bitna pitanja o sebi u društvenome kontekstu; služi se različitim medijima i tehnologijama.	

B. **ZNAČENJE PORUKE**	**B.1.1.** Učenik prepoznaje mogućnosti verbalnih i neverbalnih oblika komunikacije te interpretira različita raspoloženja i značenja povezana s vlastitim izrazom i doživljajem umjetnosti.	**B.2.1.** Učenik izražava svoje osjećaje, misli, iskustva, stavove i vrijednosti prenošenjem ideje i poruke u formu, materijal i medij.	**B.3.1.** Učenik otkriva poruku i njezina značenja iz odnosa ideje, forme, materijala i medija te povezivanja s prethodnim i sadašnjim znanjima, iskustvima i emocijama; koristi se različitim razinama prenošenja informacija u verbalnim i neverbalnim područjima izražavanja.	**B.4.1.** Učenik spoznaje ulogu umjetnosti u različitim kulturama; istražuje kako drugi interpretiraju poruke te kako mediji utječu na vjerovanja i ponašanja.	**B.5.1.** Učenik prepoznaje jasnoću poruke i višeslojnost njezina značenja u različitim kontekstima.
C. **ELEMENTI IZRAZA (ALATI, JEZICI, TEHNIKE, METODE)**	**C.1.1.** Učenik se izražava sinkretički s pomoću vizualne, auditivne, kinestetičke i taktilne razine prenošenja informacija i emocija.	**C.2.1.** Učenik ovladava osnovnom razinom pismenosti u medijima umjetnosti (jezik i sintaksa) u skladu s iskustvima i stečenim razinama specifičnih vještina i znanja.	**C.3.1.** Učenik oblikuje složenije vizualne, verbalne, auditivne, performativne i kinestetičke forme za izražavanje metafora, simbola, kodova i pojmova.	**C.4.1.** Učenik organizira vlastite kognitivne i emocionalne sadržaje u verbalni i/ili neverbalni izraz s jasnom porukom.	**C.5.1.** Učenik samostalno primjenjuje elemente izraza u vlastitome izražavanju te kritičkoj procjeni okoline; služi se suvremenom tehnologijom i umrežavanjem disciplina.
D. **INTERAKCIJA U KONTEKSTU**	**D.1.1.** Učenik otkriva važnost igre i osjećaja osobnoga zadovoljstva u kreativnome procesu te u komunikaciji i interakciji s okolinom.	**D.2.1.**. Učenik prihvaća umjetnost kao način komunikacije i odnosa među ljudima dijeleći iskustva stečena iz različitih izvora (kulturno, društveno, povijesno nasljeđe).	**D.3.1.** Učenik upotrebljava različite izvore podataka, novomedijske tehnologije iz svakodnevnoga života te elemente izraza za komunikaciju.	**D.4.1.** Učenik poznaje i samopouzdano primjenjuje kriterije prema kojima vrednuje kreativni proces i njegove rezultate, primjenjujući te kriterije na svoj rad, rad drugih i ostale oblike kreativne suradnje.	**D.5.1.** Učenik samostalno komunicira u različitim kontekstima i u različitim medijima, artikulirajući ideje jasno i učinkovito; postiže koherenciju s kontekstom, poduzima akcije te dijeli i prihvaća odgovornost za osobni i zajednički cilj.

E. POVEZIVANJE S OSTALIM PODRUČJIMA KURIKULUMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Umjetničko područje (pripadajući redovni i izborni nastavni predmeti, moduli, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti) povezuje se s ostalim područjima i međupredmetnim temama na dvjema razinama: sadržajnoj i konceptualnoj. S jezično-komunikacijskim područjem povezuje se u književnosti, dramskoj i filmskoj umjetnosti te uporabi dramskih i plesnih metoda u nastavnome procesu. S društveno-humanističkim područjem povezuje se radi razumijevanja društveno-povijesnoga konteksta umjetnosti, medija, kulturnih identiteta te pripadajućih stavova i vrijednosti. S tjelesnim i zdravstvenim područjem integrira se uključivanjem umjetnosti pokreta i plesa u redovno učenje i poučavanje radi produbljivanja spoznajnih procesa i podizanja razine pamćenja. S prirodoslovnim i matematičkim područjem udružuje se radi postizanja metakognitivnih strategija rješavanja problema te transfera kreativnoga mišljenja. S tehničkim i informacijskim područjem radi izražavanja i komunikacije suvremenim tehnologijama. S međupredmetnim temama povezivanje se ostvaruje u sljedećemu: u međupredmetnoj temi Učiti kako učiti u povezivanju organizacije i upravljanja vlastitim procesima učenja s etapama kreativnoga procesa; u temama Zdravlje, Održivi razvoj te Građanski odgoj i obrazovanje radi razvoja generičkih kompetencija u polazišnim temama stvaralaštva učenika i umjetničkih djela; s međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije integrira se u suvremenim umjetničkim praksama te njihovoj primjeni u stvaralaštvu učenika i kritičkoj recepciji suvremene popularne kulture; s temom Poduzetništvo u povezivanju kompetencija za samostalno djelovanje pojedinca s vođenjem vlastitoga kreativnog procesa do krajnjega rezultata ili izvedbe sa svrhom djelovanja na neposrednu okolinu; s Osobnim i socijalnim razvojem radi povezivanja s terapeutskom i komunikacijskom ulogom umjetnosti, osobnim izrazom i stvaranjem novih odnosa. Povezivanje s Okvirom za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća darovitih učenika ostvaruje se radi otkrivanja i poticanja darovitih učenika, a s Okvirom za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća učenika s teškoćama radi potenciranja uloge umjetnosti i njezina terapeutskoga učinka u komunikaciji učenika s okolinom.

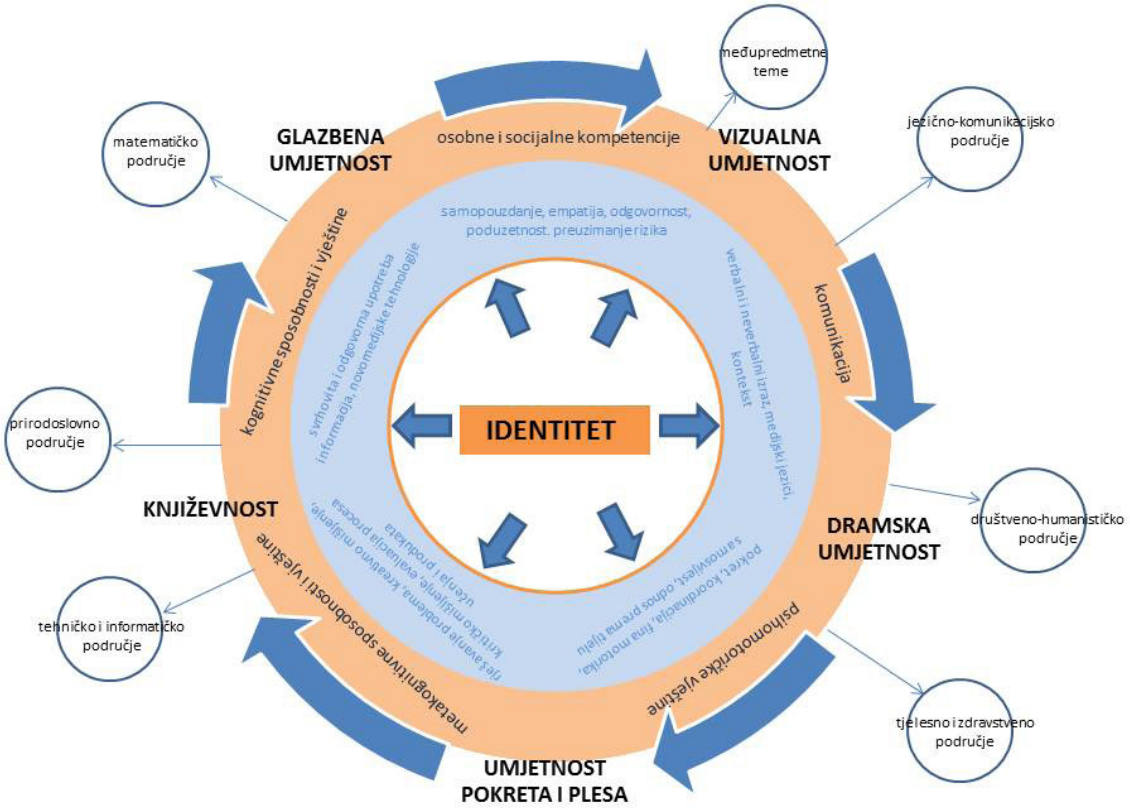

Grafički prikaz umjetničkoga područja